

L'epitafi de la ballarina (tres contes inèdits)

Lliris Picó

Lliris Picó (Ibi, 1972) és llicenciada en Filologia Catalana. Treballa de gestora cultural a la Delegació d'Alacant de l'Institut d'Estudis Catalans. Publica habitualment una columna setmanal al diari *El Punt/Avui* en l'espai "Fil d'Aranya". És autora de les novel·les *Helena: un record sempre és mentida* (Columna, 2002), *Les ales de la memòria* (Marfil, 2003), *L'olor dels crisantems* (Tres i Quatre, 2005) i *Claus de serp* (Marfil, 2007) i del recull de relats breus *Amb D de Dona* (inèdit). Les seues obres han rebut diversos guardons, entre els quals destaquen el Premi 9 d'Octubre de Creació Literària (narrativa) de Sant Vicent del Raspeig (1998), el XXI Premi 25 d'abril Vila de Benissa (2001), el Premi de Narrativa Antoni Bru Ciutat d'Elx (2004) i el Premi 9 d'Octubre de Creació literària en Valencià (narrativa) de Sant Vicent del Raspeig (2011).

"Tant en les novel·les com en les columnes setmanals sovint intente escriure sobre les coses que conec i sobre les que vull conèixer una mica millor, perquè escriure és sempre una forma d'entendre un poc més la gent que ens envolta, les coses que ens passen i el món en què vivim. Sempre m'ha resultat molt interessant veure com les persones ens deixem portar per la vida i les circumstàncies, com permetem que el temps ens arrossegue la voluntat. Pense que aquest interès per l'anàlisi de la psicologia de personatges diversos ha sigut un motiu literari recurrent en tot el que he escrit i al mateix temps, en els últims textos, ha propiciat el canvi del conreu de la novel·la al conreu del relat breu, iniciat ja en el recull *Amb D de dona*, en què mitjançant 27 contes organitzats alfabèticament segons el nom de les seues protagonistes, analitzava des de diversos punts de vista la psicologia femenina. *Temps de sabates*, *Ar rugues* i *La dona del polític*, pertanyen a un recull de contes encadenats (inèdit) que s'apleguen sota el títol genèric de *L'epitafi de la ballarina* en el qual pretenc fer una anàlisi de relacions de parelles diverses i no sempre convencionals."

Temps de sabates

Silenci. El sabater. La sabatera. Rum-rum. La màquina de cosir cremalleres. L'olor de la cola. La negror del betum. Trenta anys de rum-rum, d'olor, de negror. Silenci compartit. Tota una vida de sabates velles apilades a les prestatgeries. Temps ennegrit al calaix dels diners. Greix de cavall. Ceres. S'obri la porta i la campaneta esguerra el silenci. Una clienta refresca l'olor de la cola i s'apropa al taulell. El sabater i la sabatera es miren un instant, ella asseguda a la màquina, ell amb les mans dins d'una sabata. "Qui va?" pregunten alhora. "Vés-hi tu", fa el sabater, tot i que ell és més a prop, i torna els ulls a la sabata que ilustra, la del peu dret. La sabatera s'esforça a eixir de darrere la màquina. Es recol·loca les ulleretes que li havien lliscat a la punta del nas, s'espolsa el davantal i, esquivant sabates i marit, s'acosta al taulell. Que què vol, pregunta a la dona que acaba d'entrar. Unes tapetes noves per a unes sabates velles. Seran quatre euros. La dona tarda a trobar-los justos al portamonedes. L'instant es fa llarg en un lloc sense temps. Encara li queden quatre o cinc cremalleres per cosir abans de l'hora de dinar, a la sabatera. S'ha deixat les lletilles a mitjan fer, només li falta afegir un grapatet d'arròs. Avui dinaran ells dos sols, el sabater i la sabatera. El xic menut, que acaba de començar la carrera, es quedarà a la cafeteria de la facultat. Diu que vol dinar allà i aprofitar el temps per preparar un examen. La mare, però, sap que això és mentida. El xic ja no té ganes de compartir la rutina dels migdies familiars, tenyits de gris i perfumats d'olor de betum i de ranci. Cada dia en compartirà menys, de migdies amb ells, i el silenci estovarà el pa del dinar i el tedi s'instal·larà entre ells i el sofà i no tindran res de què parlar, només de sabates.

Quan arribaran a casa engegaran la tele per omplir el silenci que els lliga des que els xics s'han fet grans i han deixat de donar-los problemes. El sabater es tornarà a rentar les mans a la pica per llevar l'olor de les ceres, de cuir i de peus. Tanmateix fa tants anys que viu amb les mans dins les sabates que ja té aquella pudor enganxada a la pell i és impossible esborrar-la. La sabatera ho sap bé: a les nits quan ell dorm, la pudor se li fica pel nas i li va fent pòsit a l'ànima, com un vi vell, cada nit més espès, cada dia més ranci.

El xoc de les monedes sobre el taulell la retornen a les tapetes de les sabates. És la dona que paga. Que estaran llestes per a dimarts, li diu la sabatera sense esperar tan sols que ella pregunte. Quantes vegades ho ha dit, això, avui? Tots els treballs que arpleguen avui han d'estar llestes per a dimarts. Demà serà igual i demà passat també, i l'altre i

l'altre. Només canviarà el dia de recollida. La clienta desapareix fent sonar novament la campaneta. Que tinga un bon dia. I tot es queda en silenci, com si no haguera passat res, com si no hi haguera ningú més al món, només ells dos i les sabates velles. Que tinga un bon dia... El sabater i la sabatera tenen un dia com tots.

La sabatera gira cua cap a la màquina de cosir i topa amb el sabater, que ara ilustra la sabata del peu esquerre. El mira un instant: el davantal de cuir negre cobrint-li el jersei de llana vell. Les ulleres a la punta del nas, taques de betum perdudes per les galtes i per la pell dels braços. Tota una vida amb les mans dins de les sabates, com els peus. Unes mans com peus. L'esquiva amb cura de no embrutar-se. Torna a seure's a la màquina i estaca els ulls a l'agulla. Un fil negre recorre de pressa de pressa la cremallera d'uns pantalons. Un fil negre nuga la vida de la sabatera al seu racó llefiscós. Un fil negre l'escanya en silenci.

Passa el temps –o no– i es fa l'hora de dinar. El cucut del rellotge xiula les dues. El sabater fica dins la bossa les sabates que acaba d'arreglar i de ilustrar. Es trau el davantal i el penja en un clau que hi ha estacat a la prestatgeria. Agafa el pal per baixar la persiana i espera. Mentre, la sabatera espolsa els pantalons, comprova que la cremallera puja i baixa bé, els plega i els deixa dins d'una bossa de plàstic sobre la màquina. S'espolsa els fils del davantal, es lleva les ulleres de cosir, va cap a la porta. Ix i espera. Quan el sabater ha baixat la persiana van vorera avall en silenci. Ell camina davant: aquesta vesprada ha de retallar unes plantilles per a unes sabates que rellisquen, ha de traure les formes d'uns botins que ja deuen estar eixamplats, ha de reparar les sivelles de la bossa de mà que li portaren ahir... La sabatera va darrere. No recorda ara si ha posat sal al dinar. Darrerament està molt despistada. L'haurà de tastar abans d'afegir l'arròs a les lletilles. Després de fer la cuina, mentre el marit descansa escarxofat al sofà, anirà a comprar, que el formatge i la llet estan a punt d'acabar-se i no queda fruita. Ha de planxar una mica, que al xic menut ja no li queden camises netes i planxades. No sap si tindrà temps de fer-ho tot abans de tornar a la sabateria. Fa trenta anys que es planteja el mateix: no sap si tindrà temps. I quan hi pensa se sent terriblement angoixada i espanta l'angoixa fent un repàs mental de les cremalleres que li queden per cosir, de les sabates que ha d'ajudar a ilustrar al marit i que ha de lliurar a temps, dimarts, com s'ha compromès amb l'última clienta. No sap, no sap, no sap si tindrà temps. No sap que realment mai no n'ha tingut, de temps, i que ja no és a temps.

Arrugues

“Tens diners solts per a l'autobús?” Pregunta la dona de cabells tenyits de roig al noi de la motxilla plena de signatures i breus escrits a bolígraf. Ell mira al terra i fa que sí amb el cap. Té els cabells embullats i una mica bruts. “Espera... Pren-ne per si de cas.” Li allarga unes monedes. “No, no –fa ell–, ja me n’has donat”. “Agafa’ls, home, que no tindran canvi de cinquanta”. El noi de la motxilla es passa la mà pel camal, un poc llefardós, dels pantalons texans per eixugar-se la suor i li ofereix el palmell, on ella deixa un parell de monedes com qui deixa caure uns cèntims d’almoïna en la mà d’un captaire i, en el gest, li acaricia lleument la pell. El noi de la motxilla tanca la mà sobre les monedes. Es rosega les ungles. Se li veuen les cutícules plenes de pelletes. La dona dels cabells tenyits de roig pensa que no hi ha res més ordinari que unes ungles mossegades. El xic les té ratades al límit i se li veuen puntets de sang en alguns dits. Això, a la dona dels cabells tenyits, ara li fa venir una mica d’angúnia, perquè fa només una estona, aquells dits d’ungles ratades se li passejaven per l’entrecreix. En aquells moments, però, no hi pensava, en les ungles del xic. Només pensava en el plaer d’unes carícies maldestres fetes per unes mans novençanes.

Al xic de la motxilla se li fa eterna l’espera de l’autobús. Tarda molt. Es mira el rellotge amb una insistència frenètica. No vol mirar la cara de la dona dels cabells tenyits. Per què l’ha hagut d’acompanyar? Fixa els ulls en les sabatilles un instant. Estan molt velles i són del mercat. A ell li agraden de marca. Té l’esquerra descordada. S’ajueix a cordar-se-la. Ara podrà comprar-se unes Kawasaki. Nota els ulls de la dona estacats al clatell i un calfred li recorre l’espina. Els ulls de la dona li fan angúnia. Li l’han feta només veure-la. La dona dels cabells tenyits de roig foc té els ulls blaus, i a ell, en general, els ulls blaus l’angoixen. Són com transparents, com si la persona que els té no tingués mirada. Ara pensa que quan la dona li ha telefonat, li ho hauria d’haver preguntat. Ara sap del cert que ho preguntarà a la pròxima que li telefone: “Escolte, diga’m una cosa: de quin color té vostè els ulls?”. No tornarà a quedar amb ningú que tinga els ulls blaus.

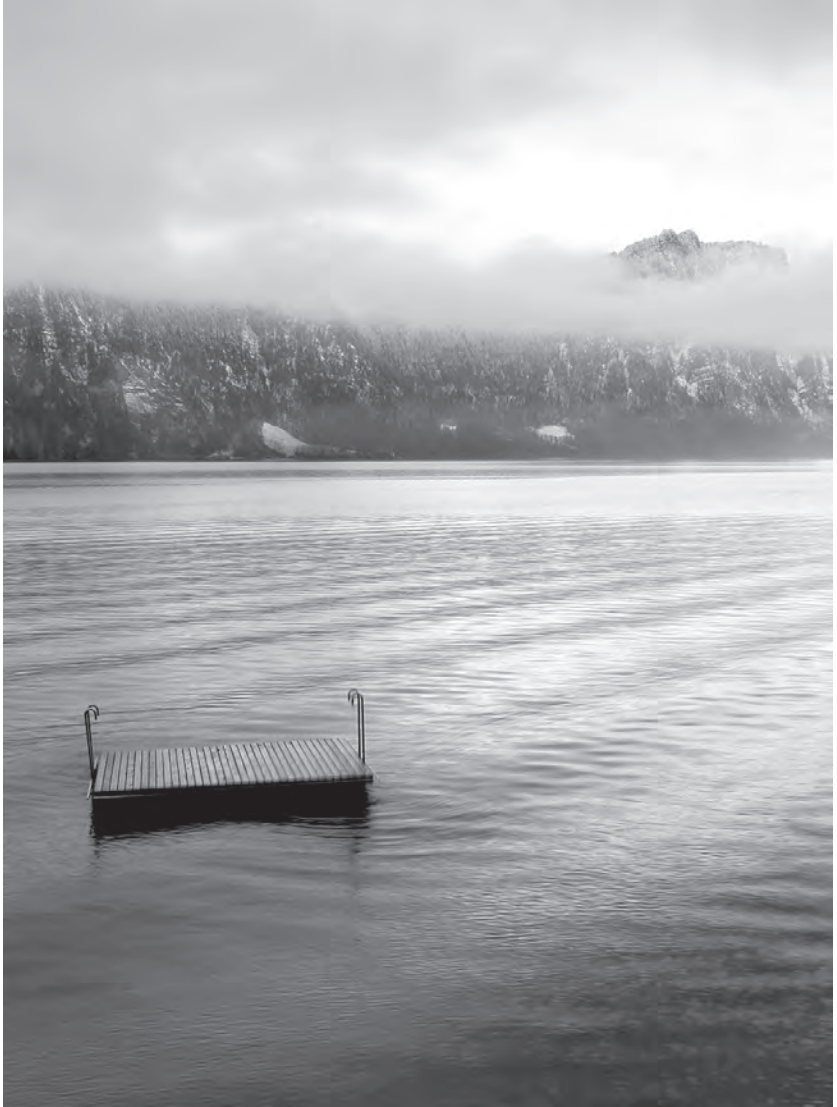
Els cabells que té la dona tampoc no li agraden. Són massa llargs per a una dona gran, i els cabells tenyits de roig foc no fan per a una dona d’ulls blaus. Quants anys deu tenir? Ella li ha dit que 45, però de segur que ben passa dels 50. Té les galtes una mica flonges i el roig del llapis de llavis se li difumina entre les arrugues diminutes que li envolten els queixos. La flaccidesa de les galtes, de fet, fan que els costats dels lla-

vis se li despengen una mica i, quan els té tancats, la dona fa cara com d'emoticona trista. Ha tingut temps de mirar-la en silenci. La dona no volia parlar. Només pagava per les carícies.

Déu n'hi do, si li ha costat trempar! No hi havia manera. Quan l'ha escoltada al telèfon, la dona tenia una veu agradable, una cadència amable que li ha fet pensar que tot aniria bé. Però quan l'ha tinguda allà, estesa sobre el llit, no s'hi feia a la idea. L'ha vista despullar-se amb calma; el cos una mica encongint per una mena de pudor que, a estones, li era difícil controlar. Quan s'ha assegut a la vora del llit, li ha semblat que tremolava una mica i s'ha posat a tremolar ell també. Les cuixes blanquíssimes de la dona se li perdien una mica entre la blancor dels llençols. S'han mirat un instant i quan ella s'ha estirat, els cabells s'han escampat sobre el coixí com un incendi, com un doll de sang resseca. La roba interior color malva devia ser nova de trinca, perquè tampoc feia per ella, com els cabells massa llargs i tenyits. “Treu-te els sostenidors –li ha costat no parlar-li de vosté– Vull veure't despullada”. Li ho ha dit perquè pensa que a totes les dones els agrada que els ho diguen. No té ni idea, aquest marrec, del que els agrada a les dones i el que no. A la dona dels cabells roig foc no li agrada que li diguen el que ha de fer i, de fet, tampoc no li agrada que la vegem despullada. No sap què dimonis fa allà! No com se li va ocórrer... “Apaguem el llum” –li diu. “Primer vull veure't nua” –li repeteix perquè pensa que així l'excitarà. La dona hi accedeix. Es lleva els sostenidors i després, amb molt poca habilitat, es lleva també les bragues. Per què li fa cas a aquell marrec? Per què es comporta com una autòmata? Sense sostenidors, els pits de mugrons pàl·lids i immensos li rellisquen cap a les aixelles i les bragues deixen al descobert un pubis de vellositat escassa, a penes un feix primíssim de pèls negres que contrasten amb l'incendi dels cabells. El xic fixa els ulls en el melic de la dona: un forat vermellós enmig d'una panxa de pell quasi transparent i una mica cel·lulítica, flonja com les galtes. Tanca un moment els ulls. No podrà trempar, n'està segur. Comença a posar-se nerviós. La dona se n'ha adonat, perquè en un moviment ràpid ha apagat el llum. Nota les mans de la dona sobre el penis tou i esponjós, incapaç d'endurir-se i el cor se li accelera. Recorda els dits d'ungles llargues i envernissades de color albergínia que fa una estona li han allargat un bitllet de 50 euros i una mena d'ofec li ennuega la gola i li enterboleix els pensaments. Es mareja una mica. Mira de respirar fons pel nas. L'olor de reclosit de l'habitació li omple els pulmons. Tot i això tracta de reposar-se una mica. “Ets una dona molt bonica –menteix–. Tens uns pits impressionants, i una pell tan suau... –A penes l'ha tocada–. Què vols que et faça?”

La dona dels cabells roig foc ja no és bonica –i evidentment, n'és conscient– i tampoc no és estúpida. Sap del cert que el xic no podrà trempar. “Vull que calles i que em faces carícies, només això.” Nota que el xic es relaxa una mica i s'estira al seu costat. Nota, també, la tebior del seu alè sobre el seu coll, a prop de l'orella. La mà, una mica aspra, li passa lleugera pels pits, temerosa del frec d'una pell solcada d'anys. Els dits fan camí ràpidament cap a l'entrecreix. Joguiners, s'aturen un breu instant en el pubis. A la dona li ve al cap l'escena d'una pel·lícula que ha vist fa poc: dos desconeguts que coincideixen en un ascensor. La xica que fa cara de minsa, el jove perdonavides. La noia s'ajueix i deixa veure sota la faldilla el sexe al descobert. Tot va molt de pressa. El perdonavides, sense creuar paraula, la penetra... La dona dels cabells tenyits nota de sobte un dit del xiquet dins la seua vagina. Després un altre. “*Joder!* –diu el xic–. Com pots estar tan mullada?” Té un deix de vanitat a la veu, el molt ignorant. La humitat de la dona el fa trempar a la fi. Ella, però, no pot esperar-lo i ofega un orgasme en un discret gemec.

Hòstia! Ja arriba l'autobús. Per fi! El jove es recol·loca la motxilla i en un breu botet es posa la cintura dels pantalons al punt just dels malucs, deixant una mica a l'aire els calçotets, com marca la moda. “Bé, ja és aquí...” Mira la dona amb una mica de fàstic i de pena alhora. S'obren les portes entre un bufit com un sospir. “Torna'm a telefonar quan vulgues.” Es tanquen les portes i la cara de la dona dels cabells tenyits de roig es reflecteix uns instants als vidres: els cabells embullats, les galtes sense coloret, el rímel una mica corregut, el roig carmí difuminat entre les arruguetes dels llavis. S'hi veu patètica. Li ha costat 50 euros sentir-se idiota.

La dona del polític

L'Agnès pensa que el Jaume n'estima una altra. Preferiria que es morís. Mort, abans que estimar-ne una altra més que a ella. Fa mesos que en té la sospita. Deixa les bosses de la compra sobre l'estoreta d'entrada mentre amb mans impacients busca la clau a la bossa. La fica al pany i gira només una vegada: el Jaume ja deu ser a casa. Avui ha arribat d'hora. "Hola, bonica!" crida des del despatx quan l'escolta entrar, "Que vénis de la compra?" Ella rebufo amb l'ansa d'una bosseta entre les dents i no contesta. A ell no li fa res el silenci. N'està acostumat. Tampoc no li interessa la resposta, ell va a la seua, estacat a l'ordinador.

Quan tanca la porta, l'Agnès topa de sobte amb el maletí de l'institut. És ple d'exàmens per corregir. Es debat un instant entre els exàmens i la compra. També té pendents el sopar dels xiquets i el dinar de demà... Fa camí cap a la cuina empentant amb els peus les bosses que no li caben a les mans. El Jaume no ix del despatx. S'esperarà encara una mica, fins que acabe de llegir el correu, o el facebook; fins que tanque el document que està redactant o fins que acabe la partida del solitari. L'Agnès ho sap, que no anirà a ajudar-la. No hi sol anar mai si no és que ella li ho demana expressament. Comença a distribuir pel rebost llaunes de cervesa, paquets de pasta i d'arròs, creïlles, mandarines, pa de motlle. Posa una olla al foc amb brou per a la sopa dels xiquets. Busca ous per a les truites. Se'ls prepara amb cura sobre el banc de la cuina al costat d'un plat fons per batre'ls. "El dia, bé, Jaume?" Pregunta a la fi mentre busca una forquilla al calaix dels coberts. Silenci. Unes passes segures que recorren el passadís i s'acosten a la cuina. El Jaume. Un bes lleuger als llavis. Un bes com tots. Sense més gust que el de la rutina.

El mira fixament a la cara per veure si hi troba cap indicatiu d'infidelitat: un lleu rubor, un inquiet parpelleig, una mirada esquiva. Res. No l'hi veu; però sap del cert que una altra li agrada més que ella. La vida del Jaume ha fet un gir de 180 graus des que ha decidit dedicar-se a la política. Ara se'l veu fins i tot més feliç i l'Agnès sap que no és ella qui l'ha fet més feliç. Ella només ha seguit fent-li la vida una mica més amable, igual com feia quan ell era només un mestre d'escola. Quan el Jaume era mestre compartien converses sobre alumnes, interessos per aquest llibre o aquell altre, per una guia didàctica o una altra, tafaneries de sala de professors. Ara el Jaume és polític i té altres interessos: política municipal, mocions, plans, comissions de treball, consells escolars, reunions de portaveus, comunicats de premsa i l'esmorzar diari amb la Marta...

La Marta acaba de fer els 25 i té molt poca experiència en la vida. Encara no ha eixit de casa dels pares. A hores d'ara no ha guanyat un sou que li permeta comprar-se unes ales. Té en ment, això sí, comprar-se un pis (el Jaume li ho ha aconsellat) de seguida que guanye un salari digne, perquè les quatre perres mal comptades que té estalviades dels contractes de pràctiques no li arriben ni per a l'entrada. Ha passat del banc de la facultat al banc del saló de plens, al costat del de Jaume. Ha passat de ca la mama al despatx de l'oposició. És un pas. Té talent, la Marta, però en qüestions de política, és una mica bleada. Una bleada molt maca. Al Jaume, que ben passa dels 40, li agrada explicar a la Marta les coses que sap ell de política; que en sap un fum perquè ve d'una família amb aspiracions. Ja hi té una certa experiència i tradició. I té el do de la paraula de mestre i això impressiona la Marta, que està cansada de paios com ella, que encara no han pogut eixir de ca la mama. Paios que no en tenen ni cinc i que no tenen experiència en la vida. No com el Jaume. El Jaume sap mesurar bé l'efecte que les seues paraules tenen sobre la Marta i se sent orgullós d'impressionar-la.

La sap inabastable. Més que res perquè ell la necessita inabastable; perquè amb l'Agnès la vida ja és bastant amable, i bastant fàcil i molt pràctica. Ell, a hores d'ara ja no vol complicar-se la vida: l'Agnès fa les coses de casa, l'Agnès va a les reunions del col·legi dels nens, l'Agnès prepara la llista de la compra i fa el dinar i li porta les corbates a la bugaderia, l'Agnès busca l'apartament per passar les vacances i s'encarrega de la paperassa del lloguer, l'Agnès guanya un sou que paga factures. La Marta, però, esmorza amb ell tots els dies, al bar que hi ha al costat de l'ajuntament. I el seu somriure li fa el dia a dia una mica més lleuger. La Marta de 25 anys, la dona amb futur. No com l'Agnès que es lleva cada dia amb els ulls una mica inflats i amb les galtes com de suro. No sabem si la Marta quan es lleva té el mateix somriure carmí que té a la foto del facebook (l'Agnès la mira totes les setmanes, per veure què hi veu el Jaume que no tinga ella...). Sí que sap el Jaume, però, que l'Agnès és de mal dormir i que passa nit rere nit al sofà empalmant documentals i que a quarts de sis torna al llit i fa com si res. I que no té més futur que llevar els nens i acompanyar-los a l'escola i anar a l'institut i repetir la lliçó mil vegades repetida i tornar a recollir les criatures i corregir dictats entre els deures dels seus fills i la llista de la compra i els àpats de la setmana.

El seu futur, el Jaume el veu una mica incert ara que es dedica a la política, i la incertesa hi dóna aquell punt d'emoció que la seua vida de mestre i de pare de família que passa dels quaranta li havia fet per-

dre. Mira un instant com l'Agnès bat els ous amb un moviment quasi obsessiu i comença a explicar-li com li ha anat el dia. L'Agnès no vol escoltar el moment en què el Jaume li diu que a quarts de deu ha anat amb la Marta a esmorzar al bar de sempre, i alleugereix el moviment de batuda en un intent inútil que els cops de forquilla sobre el plat facen callar el Jaume en aquell precís instant i li silencien també la veueta que li diu que ella ja no és l'única. Les mans li tremolen quan sent el nom de la Marta i el pols se li accelera de sobte. No vol que el Jaume i la Marta tinguin un "bar de sempre". El mira de reüll i aquell somriure nou dibuixat a la cara del Jaume li trenca la bastida que fa suport a la vida que ella s'ha fet al llarg de tots aquests anys i les cames li fan figa. Aboca l'ou batut sobre l'oli calent i concentra tots els seus moviments a fer una truita perfecta. El Jaume continua parlant de la Marta. No pot evitar-ho. Des que l'ha coneguda que quan arriba a casa el primer que li ve als llavis és el seu nom i no se'n pot estar de pronunciar-lo. Un nom que, de mica en mica, va foradant l'ànima de l'Agnès; i per cada forat li fuig un bocí de les poques il·lusions que la rutina li permet tenir.

El brou de la sopa alça el bull alhora que una ràbia callada encén les galtes de l'Agnès. El Jaume, recolzat en el banc de la cuina, a dos pams de l'Agnès, s'adona del rubor i d'aquella llàgrima discreta que el travessa a punt d'ebullició. Desvia la mirada cap a la finestra per no veure els retrets que ella no farà. La torna a mirar. Li fa un bes als cabells. L'Agnès es passa la punteta del davantal per la galta encesa. El Jaume li acosta un plat perquè hi pose la truita perfecta. No passa res. Si controla les vegades que pronuncia el nom de la Marta, l'Agnès estarà bé i tot serà com sempre. S'equivoca, però, perquè ara l'Agnès ja ho sap. Ja en sap fins i tot més que ell. Ja sap que a partir d'ara el seu "sempre" ja mai no serà igual.

